

Uwagi i propozycje Kujawsko-Pomorskiej Federacji Organizacji Pozarządowych

do

*„Wstępnego stanowiska Rady Działalności Pożytku Publicznego
w sprawie Funduszu dla Organizacji Pozarządowych”*

Toruń, 17 lutego 2012 roku

Uwagi zostały zebrane od osób i organizacji biorących udział w konsultacjach „Wstępnego stanowiska...” poprzez „System Komunikacji i Konsultacji” (www.federacja-ngo.pl/konsultacje) prowadzony przez Kujawsko-Pomorską Federację Organizacji Pozarządowych.

Część „Ścieżka I”

1. Ścieżka jest z pewnością potrzebna odbiorcom działań organizacji, jak i samym organizacjom. Podział na granty małe i średnie jest również wskazany, przy czym kryterium winno brzmieć *"O granty małe będą mogły aplikować organizacje o przychodach nieprzekraczających w żadnym z ostatnich trzech lat 120 tys. PLN"*. Tym samym nastąpiłaby rezygnacja z kryterium "stażu organizacji", które nie wydaje się zasadne w kontekście specyfiki działalności ngo (mamy obecnie do czynienia z wieloma "nowymi" podmiotami, których działalność jest bardzo szeroka mimo krótkiego stażu, bowiem efektywnie pozyskują środki funduszy strukturalnych). Ważniejsze wydaje się wspieranie podmiotów aktywnych, ale z niskim przychodem rocznym.

Jednocześnie podwyższenie progu przychodu pozwoli na wspieranie podmiotów aktywnych, np. korzystających z pomocy sponsorów, jak i wsparcia PO KL w obszarze inicjatyw lokalnych oraz aktywnie pozyskujących 1%.

2. Konsekwentnie zmianie powinno ulec kryterium dla średnich grantów, gdzie należy również zrezygnować z wariantowości ("lub") na rzecz poziomu przychodu w ostatnich trzech latach sprawozdawczych.

Co więcej ww. poziomy przychodu powinny być zgodne z "widełkami" wielkości grantów (tu odpowiednie obniżenie "widełek" do poziomu 120 tys. PLN). A więc podejście zbliżone do obecnych zasad PO KL, gdzie aplikujący ubiegają się o kwoty nie wyższe (na poszczególne lata realizacji projektów) niż ich przychód za ostatni okres sprawozdawczy.

3. Wprowadzenie limitów finansowych (łącznie na konkurs w danym roku i łącznie w skali wsparcia Programu) na poszczególne główne obszary tematyczne wydaje się konieczne w celu uniknięcia zdominowania konkursu przez jeden typ projektowy.

4. Termin "innowacyjność" powinien być szerzej opisany np. w przypisie dokumentacji o Funduszu. Dodatkowo warto pamiętać o tym, aby termin innowacyjność nie był zbyt wyśrubowany. Jeżeli będzie, to część organizacji pozarządowych może zostać wykluczona z ubiegania się o dotację z tego instrumentu finansowego.

5. Stworzenie możliwości wniesienia wkładu własnego w realizację zadania (oprócz wkładu rzeczowego) w ramach wkładu osobowego. Często organizacje w myśl projektu Funduszu

dopuszczone do starań o małe granty nie będą miały żadnego zaplecza rzeczowego, a jedynie zaplecze kadrowe zaangażowane w działania wolontarystyczne.

Część „Ścieżka II”

1. Ścieżka wydaje się najbardziej dyskusyjna. Zakłada bowiem ustalenie konkretnych potrzeb (ściśle opisanych) i dopasowanie do nich podmiotów, które podejmą się *"ich realizacji w sposób najbardziej kompleksowy, dający szansę na największą skuteczność"*.

Założenie to jest bardzo ryzykowne, bowiem samo określenie obszarów wymagających wsparcia (znalezienia rozwiązań) wydaje się możliwe, ale wyłonienie jednego podmiotu, który zapewni ich najlepsze wykonanie - już nie. Zwłaszcza, że ocena tych inicjatyw - również w zaproponowanej formie dyskusji - natrafić musi na subiektywność ocen. W konsekwencji może dojść do zmonopolizowania wykonania ww. projektów przez wąską grupę organizacji z największych ośrodków miejskich, zwłaszcza Warszawy (miasta o największej liczbie organizacji, w tym organizacji działających w wymiarze ogólnopolskim i organizacji działających na rzecz III sektora), które zaproponują rozwiązania nieadekwatne do potrzeb w regionach. Jednocześnie cenne i ważne inicjatywy zostaną odrzucone ze względu na ich małą rozpoznawalność na szczeblu ogólnopolskim. Może tu dojść do realizacji działań w sposób zbliżony do projektów systemowych I priorytetu PO KL, gdzie partnerstwa kilku dużych organizacji i instytucji narzucają swoje koncepcje projektowe organizacjom szczebla lokalnego, powiatowego i regionalnego, a całość ich zadań ma służyć wypracowaniu rozwiązań ogólnopolskich.

Jednocześnie powierzenie realizacji konkretnego "tematu" jednej organizacji (jednemu partnerstwu) nie jest gwarantem jakości. Dodatkowo powstałe inicjatywy nie będą w stanie uwzględnić wymiaru ogólnopolskiego, łączącego różne obszary o różnej specyfice, a staną się raczej próbą tworzenia szablonu.

Postulujemy wskazanie tematów ważnych dla sektora i przypisanie im puli środków finansowych umożliwiających realizację kilku projektów w skali kraju.

2. Pewne niebezpieczeństwo kryje też w sobie *"dobre zdefiniowanie kluczowych, zamawianych projektów przez Operatora"*. Praktyka konkursów i naborów ofert prowadzonych na różnych poziomach administracji, przez różne instytucje i w ramach różnych źródeł finansowania wskazuje, że najlepsze projekty (odpowiadające na zdefiniowane problemy konkretnych grup) uzyskuje się dzięki w miarę ogólnemu sformułowaniu poszukiwanych typów projektowych.

Zasadne jest więc wskazanie konkretnych tematów dla projektów, ale nie szczegółowe opisywanie form możliwych do ich realizacji.

3. Projekty kluczowe – zbliżone do propozycji Funduszu – funkcjonują w ramach m.in.: Regionalnych Programów Operacyjnych poszczególnych województw oraz PO Infrastruktura i Środowisko. Bardzo często realizacja projektów kluczowych z powyższych instrumentów finansowych uzależniona była od lobbingu politycznego. Stworzenie listy swoistych projektów kluczowych w Funduszu może natrafić na podobne uwarunkowania.

4. Zasadne jest premiowanie partnerstw z akcentem na model aktywnego uczestnictwa partnerów oraz zarządzanie partnerstwem.

Część „Ścieżka III”

1. Ścieżka bardzo potrzebna organizacjom i bardzo zasadna, zwłaszcza w elemencie re-grantingu. Jednak wątpliwości budzi pomysł ograniczenia konkursu do "*organizacji pełniących rolę inkubatorów/centrów wsparcia*", bowiem organizacje takie nie mają jasnego (odrębnego) statusu prawnego, a jednocześnie wspieraniem innych ngo zajmują się liczne organizacje, które nie tytułują się "centrami wsparcia" ani też nie prowadzą działalności jak klasycznie rozumiany "inkubator ngo".

2. Podobna wątpliwość dotyczy wyliczenia form wsparcia świadczonych na rzecz ngo. Należy unikać takich rozwiązań i pozostawić miejsca na kreatywność projektodawców wynikającą z rozpoznania/zdiagnozowania potrzeb, zakładając jedynie podstawowy katalog wymogów. W przeciwnym razie mieć będziemy mieli do czynienia z namnożeniem niepotrzebnych szkoleń o dużych problemach w rekrutacji.

3. Należy usunąć określenie "organizacja młoda", lepsze byłoby skierowanie wsparcia do podmiotów nowopowstających oraz do podmiotów o niskich przychodach (może jak w ścieżce I). Wiele organizacji działa w bardzo wąskim zakresie od wielu lat i dla nich również winno być zaadresowane wsparcie.

4. Stanowczo należy utrzymać pomysł konieczności skorzystania z form wsparcia przed udzieleniem mikro-grantu. Choćby w zakresie konieczności przedłożenia planu/strategii rozwoju, jej skonsultowania z doradcą/tutorem, naniesienia poprawek/uzupełnień.

5. Należy jasno określić jak miałyby wyglądać wsparcie „inkubatorów”, aby nie powielać projektów realizowanych w ramach poddziałań 5.4.2 oraz 7.2.2 PO KL.

6. Należy przeznaczyć więcej środków na mikro-granty niż na wsparcie szkoleniowe, czy też doradcze lub ewentualnie udział w cyklu szkoleń tudzież doradztwa uznać za warunek konieczny otrzymania grantu.

Część „Ścieżka IV”

1. Zaproponowane wsparcie instytucjonalne dla organizacji wymaga uszczegółowienia - czy mówimy o podobnych formach wsparcia jak w ścieżce III, przy czym dla dużych organizacji (w każdym razie większych niż te w ścieżce III), czy też o bezpośrednim wsparciu finansowym/eksperckim itd.

2. Wydaje się, że bardziej zasadne jest wspieranie rozwoju programów (konkretnych inicjatyw) realizowanych przez organizacje pozarządowe niż wsparcie finansowe czy eksperckie działalności statutowej (bieżącej).

3. Również w tej ścieżce ważny jest udział doradców/tutorów, przy czym warto skoncentrować się na zasadach doboru tutorów (np. unikanie sytuacji, w której organizacja i tutor pochodzą z tego samego

regionu lub łączą ich powiązania zawodowe/społeczne). Rola i odpowiedzialność tutorów/doradców są kluczowe dla powodzenia działań zaproponowanych w ścieżce.

Część „Obszary tematyczne”

1. Wydaje się, że możliwe jest połączenie punktów 2.1 i 2.3 w jednym bez straty dla naboru ofert, jak też wskazana wydaje się zmiana nazewnictwa stosowanego w punkcie 2 (stosowanego od wielu lat w tej formie w odniesieniu do działań na rzecz praw człowieka, ale jednak w sposób uwłaczający obywatelom) - ze "zwalczanie" na "przeciwdziałanie".

2. W pkt. 3.1 należy przewidzieć działania na rzecz matek, które po urlopie macierzyńskim, wychowawczym powracają na rynek pracy. Z racji długiej nieobecności na rynku pracy, mają duże problemy z powrotem do życia zawodowego. Tym samym zagrożone są wykluczeniem społecznym z powodów ekonomicznych.

3. Obszary tematyczne dość szerokie w związku z tym istnieje mniejsze prawdopodobieństwo powielania działań, tak jak jest to w PO KL. Jednak warto wprowadzić obostrzenia, że na obszarze danego regionu nie może być prowadzonych więcej aniżeli np. 2 projektów z danego obszaru tematycznego, aby projektodawcy mogli skupić się na swoich działaniach, a nie na tworzeniu konkurencji i wzajemnym „podkradaniu” beneficjentów.

Część „Operator Funduszu”

1. Nie tyle ważne jest koncentrowanie się na konieczności posiadania przez Operatora "stałego zespołu specjalistów", co zapewnienie w procedurach realizacji konkursów powołania grupy doradczej, składającej się z przedstawicieli różnych zainteresowanych środowisk i wszystkich województw, jak też na stworzeniu profesjonalnego zespołu osób oceniających projekty (o konkretnych kryteriach dotyczących każdego z członków komisji oceniającej). W grupie oceniających powinni być także przedstawiciele wszystkich województw.

Swoista przypadkowość oceniających, wynikająca np. z automatycznego angażowania w proces oceny osób, które są pracownikami Operatora może prowadzić do podobnych nieporozumień jak w procedurach PO KL.

Część „Ogólne pytania i dylematy”

Całość propozycji odpowiada potrzebom środowiska pozarządowego, jednak poszczególne "ścieżki" wymagają doprecyzowania, bądź też (paradoksalnie) uogólnienia.

Z pewnością należy unikać rozwiązań, jak to widać zwłaszcza w komentarzach do ścieżek II i III, które mogłyby - pośrednio i w sposób niezamierzony, ale - przyczynić się do "zawłaszczenia" niektórych wspieranych obszarów przez pojedyncze organizacje (ewentualnie ich partnerstwa).

Szczególne ryzyko pojawia się przy tych proponowanych rozwiązaniach, gdzie ogranicza się silnie listę wnioskodawców (np. do jednego wyłanianego podmiotu) lub z góry zakłada/zaleca się realizowanie konkretnych działań, uniemożliwiających w praktyce aplikowanie o wsparcie inicjatyw wymykających się "szablonowi".

Wskazane powyżej zagrożenia mogą spowodować, z jednej strony poważne ograniczenia w rozwoju organizacji aktywnych w różnych częściach Polski, a z drugiej strony mogą przyczynić się do wyłonienia pojedynczych inicjatyw, które nie odniosą sukcesu.